

אתה

מאת מאיר תדמור

מתכשירים פאטנט

למודעי אצה הדרך. לקצץ הוא לא מצליח, או, לפחות, הוא מנסה להעלות את מחירי המוצרים המסובסדים. זה, ככל הנראה, יעבור. הוא טוען, ובצדק, שכך, להמשיך ולסכסך את העוף, הסוכר, השמן והחלב ולהעניק הנחות במיסים על דלק, ומכאן גם לחשמל ולמים, לא צריך, ואפילו אסור. אבל זה חלקו בעיסקה. הוא — סובסידיות: אנחנו — שכר, וכל היתר מחירים. זה, בערך, מה שכל אחד הביא לעסק.

עכשיו הוא רוצה לפרק את העסק ולהתחיל מהתחלה: הוא — פחות סובסידיות, אנחנו — שכר, והם — שבפרק הקודם נקראו כל היתר, הם — יעלו את המחירים.

וכאן אנחנו מגיעים כבר לעיסקת-חבילה מספר שתיים. עכשיו נצטרך להסביר כמה עוברת-יטור, לפני שההומה של ד"ר מניות הבנקים תשכיח מאיתנו עוברת-יטור נוספת, שהמניות כבר נפלו, העיסקה עוד לא.

ככל הנראה, יגיע מדר דצמבר לסיביות 6%, הנמוך ביותר השנה. אם כך, עלינו ההסכם עם ההסתדרות, לא ישלמו לנו תוספת-יוקר. אם גם בינואר לא יעלה המדר על 6%, גם לא ישלמו לנו בסברואר תוספת-יוקר. האם של ינואר תלוי בכמה יעלו את מחירי מוצריהיטור.

כל עליה של 10% במחירי המסובסדים, גורמת לעליה של כ-2% במדר. מודעי רוצה מאוד להעלות את מחירי המסובסדים ב-30% ואולי יותר, אבל אז יצטרך לשלם תוספת-יוקר וזה פחות סימפאתי. ולכן הוא מחפש פאטנט לא לשלם.

אם כן עכשיו מחפשים פאטנט, איך המדר לא יעלה, איך המחירים יעלו ואיך לא ישלמו תוספת-יוקר.

דבר אחד בטוח. המחירים יעלו. קרוב לוודאי כבר השבוע, או בשבוע הבא. בכמה? לא ברור. מישהו שואל אם יהיה פיתוח, אני מכיר כמה שמאוד היו רוצים בפיתוח. לא משום שצריך, אלא, ובעיקר, משום שזה מתאים לתיאוריות שלהם. שכבר מזמן לא עוברת.

אבל זה לא חשוב, מה שחשוב הוא, שדי לשאול שאלה וכבר הדולר השחור קופץ. הוא קפץ מתחילת החודש מ-600 שקל ל-750 שקלים בסופו. קפיצה של 25%, ההשקעה הטובה ביותר החודש.

מי שצריך להחליט על פיתוח לוקח גם עובדה זו בחשבון. הנה, לראשונה השיג הדולר השחור את הדולר לנוסעים ואם תשאלו מה הוא שער הדולר, זהו השער בו גם דולארים שחורים נוסעים.

אפילו קיבל את עצותיו של הדי (לכלכלה חקלאית) יקר פלסנר, האחי יורת עליו.

דוכרים מסתוריים של הבנקים, שאינם מוכי נים להזדהות. מדלפים לכתבים לא-מוזהים שדי בנקים לוחצים לא למנות ועדת-חקירה. יש בין ראשי הבנקים גם כאלה, יש גם כאלה שמבינים

רגע של אמת

כמה עצות לקוראי ה"ר"ח של מנכר המדינה על ויסות המניות הבנקאיות. קודם כל שימו לב שהגופים המבוקרים הם ממשלתיים — האוצר, בנק ישראל והרשות לניירות-ערך. הבנקים ה-מוזוטים. לא, הנה, כבר סיבה טובה מאוד, מרוע יש צורך להקים ועדת-חקירה שתחקור את חלקם של הבנקים בפרשה.

חלק מאלה שעושים מהומות בעקבות ה"ר"ח, תרמו תרומה חשובה לסיבות שגדלו למהומות. הם ידעו שהמפולת מתקרבת ולא עשו דבר. עוד משהו: הבנקים המציאו את הויסות, הממשלה — כל הגופים שהמבקר מזכיר אותם, הסכימו לשייטת הויסות ויותר מזה, נתנו את הסכמתם, ובכתב, לכולם. לבנקים, לבנק ישראל, לשרהאוצר ולראשי האוצר היה ברור שיגיע רגע של אמת והעסק יתמוטט.

כיום טוענים היום שהתריעו. מדי התרעה הזו לא יצא כלום, מה שכן יצא זו המפולת. ה"ר"ח המבקר והעיבדה ה-בלתי-נחשבת שמחצית עם ישראל הפי-סיד את מחצית כספי במניות הבנקים, ואיש עוד לא יודע, אם בשנת 1988 יקבל את כספי בחזרה. הסיכויים קלוי שים.

כדי לסכם פרק זה: כולם, הבנקים והגופים הממשלתיים אשמים בוויסות. או ליתר דיוק, בכך שלא מציאו דרך, בזמן הנכון, לחסל את הויסות. חלקה של הממשלה בעניין גדול יותר, בעיקר לקראת המפולת.

כדי הדיק, נצביע גם על מי שעל פיו נשק דבר, כך בדיוק, שריהאוצר לשעבר יזרם אירודו. הוא עודד את הויסות.

שר-האוצר ומנקה-הרחובות

הגויים, כידוע, לא חכמים כמונו. כשמגיעה השנה שלהם לסיומה, חוץ מסיכומים הם עושים עוד משהו, תחיות לשנה הבאה. כמה רברים רציניים וגם משעשעים בנושא תחיות 1985 מציאנו בכתבי-ידע שהגיעו אלינו מחו"ל. אחד השבועונים שאל ארבעה שרי-האוצר לשיי עבר, ארבעה מנהלי חברות גדולות, ארבעה סטודנטים ולבסוף ארבעה מנקי-רחובות, מה הם חושבים יקרה ב-1985 בתחומים שונים. התשרי בות היו מעניינות. הלכן אפילו משעשעות.

הנה כמה מהן: שאלו אותם מה תהיה ההתפתחות הכלכלית במדינות העשירות, כמונחים של צמיחה כלכלית, רובם אמרו שזה יהיה בין שלושה לארבעה אחוזים, כמו בעשר השנים האחרונות, רק שני מנקי-רחובות השיבו שהצמיחה תהיה כפולה מזה. אגב, ממונח מדינות עשירות כללות כמעט כל מדינות מערב-אירופה וכמובן ארצות-הברית, קנדה ויפן.

שאלה נוספת: מה תהיה האינפלציה בעשר השנים הבאות במדינות העשירות. ושוב התאמה מפליאה בין השרים למנקי-רחובות: בין שבעה לעשרה אחוזים. מה יהיה מחירה של חבית-נפט, שהיום מחירה 29 דולר? הפעם יש התאמה בין הסטודנטים והשרים: יותר מארבעים דולר של היום בשנת 2000. כמה יהיה שוה, או ליתר דיוק, תהיה שוה, הלידה טרילינג, בעוד 10 שנים? שישה מתוך השנים-עשר אמרו ששווה יירד מתחת לדולר אמריקאי אחד, שלושה אמרו בין דולר לדולר רבע, נא לזכור ששווה היום 1.2 דולר.

ועכשיו, לסיכום, נגיש את השאלה היותר מעניינת מבחינתנו. מה יקרה בסוף מאה זו במזרח התיכון, מה הם הסיכויים להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בשנת 2000. סיכוי של 1%, נתנו מנהל חברה אחד ושלושה סטודנטים. סיכוי של בין אחוז לחמישה אחוז נתנו שר אחד ומנהל רחובות אחד. סיכוי של בין 5% עד 10% נתנו מנהל-חברה, סטודנט ומנהל-רחובות. סיכוי של 10% עד 25% נתנו שר אחד לשעבר, מנהל-חברה ומנהל-רחובות, ולבסוף סיכוי של יותר מ-25% נתנו שני שרים לשעבר, מנהל-חברה אחד, ומנהל-רחובות אחד.

ארידור קטסטורפה מאחורי הדלת

בנקאיות שכבר היו על סף פשיטת-רגל, ואלה שאמרו להם ידעו, מעט. ואלה שאמרו לאומרים ידעו כברו שהקטסטורפה מאחורי הדלת.

עכשיו יותר לדוק, למה אמרו ה-אומרים הצאיי-שקרים, או הצאיי-אמת, כדי לרושש את הלקוחות במחצית מכספם אפילו, כפי שטען באוזני אחד מהאומרים: מחוסר ברירה, אבל גם זה לא עזר. הבנקים יצטרכו לעשות עוד דרך ארוכה כדי להחזיר את האמון. ועדת-חקירה תסייע לתהליך זה. להציע, הרגלות, האשמות נגד, לא יעזרו.

שכדי לטהר את האווירה, צריך שתקום ועדת חקירה.

מישהם הרוויחו מהעסק, הם פשוט לא הפסידו, כשהפסידו למכור בזמן ובסך הכל הרוויחו נטו ואלה שאיפשרו להם את המעשה יהיו חייבים לתת את הדין.

קרה עוד משהו. ואולי זה החמור מכל, הציר בור, או אם תרצו לקוחות הבנקים, איבדו אמון בבנקים. יש לציבור זה סיבה טובה אחת, לפחות, לחוסר-אמון זה. לא אמרו להם את האמת במקרה הטוב, ובמקרה הגרוע אמרו להם לקנות מניות

הננו — פי ארבע, המחיר — פי שמונה

למי שעוד לא שם לב: שנת 1984 הגיעה השבוע לסיומה. סיבה טובה מאוד לחגיגה, לא רק בארץ, בעיקר בחו"ל. אגב, בארץ ה-31 בדצמבר הוא ראש-השנה של הבנקים, גם של חברות הביטוח והרי לכם עוד סיבה למסיבה. ה-31 לדצמבר הוא תאריך טוב לסיכומים. למשל, שבפועל הראשונה הגיעה האינפלציה בשנה ליותר מ-500% אחוז; אבל זה לא חדש.

אולי מישנה מבם זכר שרק בתחלת 1984, בן, הדולר האמריקאי היה שווה 107.70 שקלים ובסוף השנה בן, אותה שנה, שילמנו עברו פי שש, וזה למרות שהמשכורת שלנו ברובנו גדלה רק פי חמש הננו פי ארבע, והמחירים של כל מיני מוצרים פי שמונה ולפי עמים גם יותר.

תוספת-היוקר גוססת, והנה גם החודש לא נקבל כלום בגין היוקר, כי כבר בטוח, שהמדר יעלה פחות מהדרוש לקבלתה, וגם כשהמדר עלה ב-20% קיבלנו רק חצי פיצוי, באיחור של חודש ויותר. בקיצור, כיסחו לנו את המשכורת, אבל, זו היתה תרומתנו לעיסקת-החבילה, שאלה שחתמו עליה בשמנו, אינם יודעים איך לצאת ממנה.

אם התקדים של העלאת מסתגיעות יתפוך למורה-דרך, לא תהיה בעיה. נחזור למים העליזים של לפני העיסקה, בה מחיר לא היה מחיר, אבל הדולר היה דולר, שמחירו האמיר מדי יום, לעומת השקל שהתקשה להשיג את שווי המתכת ממנו הוא עשוי ולבסוף גברה עליו המתכת שערכה וכפלה. הנה הסבר נוסף מרוע נעלמים השקלים ומתרחבים השטרות בני 5000 שקלים המטבע הקרוב יהיה כבר בן 500 שקלים ועד שיצאי שנתו יהיה שווה למטבע בן 50 שקלים.

מסיפורי קומנדו הקיצוצים

במסגרת סיוריהלשון שאני עורך, פגשתי במונח חדש נוסף, להזכירכם, שלפני שבועיים הבאתי ליריעתכם את המונח סירת מנכ"ל לצערי, עד לרגע זה לא התקשרו אליי הנוגעים בדבר, ובכן, לענייננו, המונח החדש הוא אבטלה כבושה. לא בלשון כיבוש, אלא על משקל כבוש, כמו למשל, כרום כבוש.

אתם בוודאי יודעים, או אולי נתקלתם כבר, במונח אבטלה סמויה כוז שאין רואים אותה, אך לעומת זה יודעים שהיא קיימת, ברור, למשל, שעבודה שנעשתה, נגיה, לפני חמש שנים, על ידי שמונה פקידים והיום עושים אותה 14 פקידים ושני מנהלים, במחלקה הזו יש אבטלה סמויה.

קשה להצביע בדיוק מי הסמוי, שהרי אתם מבינים, שאם אפשר היה להצביע על הסמוי, היו מוציאים אותו לפנסיה מוקדמת, או מעבירים אותו למחלקה אחרת, בה טרם הגיעו לדרגה מקבילה של אבטלה סמויה.

אם הבנתם את הרעיון המונח ביסוד העניין, לא תקשו, אני מבטיח, להבין את עקרונות ה-פעולה של האבטלה הכבושה. נתחיל, יש בעיות במשק, וכתוצאה מהבעיות הללו, הגיעו כל המבינים להסכמה שצריך לקצץ בתקציב-הממשלה. עד כאן ברור, יושבת הממ שלה, יושבת ועדת השרים לענייני-כלכלה, יושב שריהאוצר יחד עם עוד שלושה שרים — קומנדו קיצוצים — ואומרים לשרים לקצץ, השרים לא מקצצים כל כך מהר, אבל יש בעיות במשק (נא לפנות להתחלת הקטע) וצריך לקצץ.

זכנו, התקציב הממשלתי בנוי משני חלקים: משכר ומפעולות. כלומר, כדי לבצע את הפעולות שחייב המשרד לבצע על פי החוק, הוא זקוק לכך וכך עובדים. אבל הוא זקוק גם לבסוף כדי לבצע את הפעולות עצמן, אחרת בשביל מה מקבלים העובדים שכר? ובכן, צריך לקצין, כמה מקצצים? בפעולות, מה קורה לעובדים שצריכים לבצע את הפעולות? הם נשארים, כדי לא לגרום לאבטלה, או, זהו, הפקידים האלה מהווים את האבטלה הכבושה. יודעים מיהם, בניגוד לאבטלה הכבושה, אין להם מה לעשות בדרך כלל והם עושים את זה היטב.